

Dev şirketler borç batağında

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre 2021'de Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin toplam borcu son bir yılda yüzde 71 artışla 881 milyar liradan 1.5 trilyon liraya yükseldi. Toplam kâr 342 milyar liraya çıktı ancak finansman giderleri de enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle yüzde 135 oranında artarak 209 milyar liraya fırladı

RECEP BAHAR / DETAY HABER

İstanbul Sanayi Odası

(İSO), sanayi sektörünün devler liginin belirleyen ve 1968 yılından bu yana aralıksız yapılan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"nın 2021 yılı sonuçlarını açıkladı. Odakule'de Fazıl Zorbu Meclis Salonu'nda düzenlenen basın toplantısında İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından 54.'sü açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"na göre, 2021 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 136 milyar 793 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. Sıralamada ikinci 67 milyar 305 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi AŞ, üçüncü 55 milyar 187 milyon TL ile Star Rafineri, dördüncü 46 milyar 152 milyon TL ile Toyota Otomotiv ve beşinci de 38 milyar 669 milyon TL ile İskenderun Demir ve Çelik oldu. Altıncı sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemezken, Ereğli Demir ve Çelik 36.8 milyar lirayla 7'nci, Arçelik 35.8 milyar lirayla 8'inci, Oyak-Renault 34.4 milyar lirayla 9'uncu, Tofaş 26.6 milyar lirayla 10'uncu oldu. İlk 10'da Koç Grubu'ndan 4 şirket (TÜPRAŞ, Ford, Arçelik ve Tofaş) yer aldı.

Alıcılar Türkiye'ye yöneldi

İSO Başkanı Bahçivan, Türk sanayisinin geçen yıl ihracatta yüksek artış elde ettiğine işaret ederek, bunu sağlayan ana unsurun Türk sanayisinin dünya genelindeki alıcılar için önemli bir alternatif üretici olarak öne çıkması olduğunu dile getirdi. Bahçivan, geçen yıl sanayi sektörünün yüzde 16.6, imalat sanayinin ise yüzde 17.2 büyüyerek ekonominin genelden pozitif ayrıştığını ve büyümeye de en yüksek katkıyı sağlayan sektör olduğunu dile getirdi. Bahçivan, şunları söyledi: "İSO 500'ün 2021 performansı, so-

runlara ve yaşanan krizlere rağmen güçlü bir üretim yapımız ve üretmek arzusuna sahip sanayicilerimiz olduğunun en somut göstergesi olarak da görülmelidir." Bahçivan, ilk 100 şirketin İSO 500'ün yüzde 63'ünü oluşturduğunu bildirdi.

Enflasyon ve döviz kurları ciroları şişirdi

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020'deki 1.2 trilyon lira olan seviyesinden yüzde 73.8'lik artışla 2021 yılında 2 trilyon lirayı geçti. Artışın yüksek olmasında ihracattaki güçlü büyüme ile döviz kurları ve enflasyondaki hareketlenme etkili oldu. Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında İSO 500'ün üretimden satışlarında bundan daha yüksek oranlı artışların son olarak 1992-1997 dönemindeki yüksek enflasyon ortamında gerçekleştiği görüldü. Söz konusu dönemde İSO 500'ün üretimden satışlarının yıllık artış oranları o yıllarda da yüzde 78 ile yüzde 112 aralığında seyretmişti. İSO 500'ün ihracatı da yüzde 33.9'luk artışla 85.8 milyar dolara ulaştı. İSO 500'ün ihracat artışı, Türkiye genelinin 1.1 puan üzerinde gerçekleşti. Böylece hem Tür-

kiye hem de İSO 500 ihracatı tarihsel rekor kırdı.

Kâr da arttı, faiz gideri de

Araştırmaya göre İSO 500'ün 2021'de faaliyet kârı yüzde 139 oranında artarak 143 milyar liradan 342 milyar liraya çıktı. Vergi öncesi kâr ve zarar toplamı ise yüzde 137 artarak 92.5 milyar liradan 219 milyar liraya yükseldi. İSO 500'ün finansman giderleri Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle yüzde 135 oranında artarak 89 milyar liradan 209 milyar liraya yükseldi. En büyük 500 şirketin istihdamı yüzde 5.6 artarak 757 bini geçti.

Borçlar çığ gibi arttı

İSO 500'ün ana bilanço göstergesine göre, 2021 yılında İSO 500'ün aktif toplamı yüzde 65.4 artarak 1.3 trilyon liradan 2.1 trilyon liraya yükseldi. Özkaynaklar 407 milyar liradan 624 milyar liraya yükselerek yüzde 53 artarken, toplam borçlar 881 milyar liradan 1.5 trilyon liraya çıkarak yüzde 71 büyüdü. Bu verileri değerlendiren İSO Başkanı Bahçivan, şunları söyledi: "Sanayicinin borç-özkaynak ilişkisini ortaya koyan bu tablo, son yıllarda kaynak yapısının özkaynaklar

Sanayi yüksek teknolojide daha da zayıfladı

Yine İSO 500'de teknoloji yoğunluğuna göre üretilen katma değer dağılımına göre, en yüksek payı yüzde 33.3 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler almaya devam etti. Bununla birlikte orta-düşük ve orta-yüksek teknolojilerin payının yüzde 53'lerden yüzde 60'lara yükselmesi de teknolojik dönüşüm açısından umut verici oldu. Diğer yandan yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 6.4'ten yüzde 6.1'e geriledi. İSO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2021'de 265 olurken, Ar-Ge harcamaları anket verileri ile yaklaşık 9 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Ayrıca İSO 500'de yer alan kuruluşların bağlı olduğu oda bilgilerine göre İstanbul Sanayi Odası 158 firma ile ilk sırada yer aldı. İstanbul'u 41 kuruluş ile Kocaeli Sanayi Odası ve 40 kuruluş ile Ege Bölgesi Sanayi Odası izledi.

aleyhine bozulduğunu gösteriyor. 2015'te ilk kez yüzde 60'ların üzerine çıkan borçların payı, 2019 ve 2020'de yüzde 68.4'e kadar yükselmişti. 2021'de ise toplam borçların payı 2.3 puan daha artarak ilk kez yüzde 70 sınırını aştı ve böylece özkaynakların payı yüzde 29.3'e geriledi. Böylece toplam kaynaklar içerisinde borçlar şimdiye kadarki en yüksek, özkaynaklar ise en düşük payı aldı." Öte yandan İSO 500'ün üzerindeki devreden KDV yükü yüzde 91 gibi büyük bir artışla 24 milyar liraya yaklaştı. Kâr eden kuruluş sayısı 405 olurken, faiz, amortisman ve vergi öncesi kar elde eden firma sayısı ise 489 oldu.